

Ke Arah Penerimaan *Culpa in Contrahendo* di Bawah Undang-undang Kontrak Malaysia

(Towards the Acceptance of *Culpa in Contrahendo* Under Malaysian Contract Law)

MOHD AZIZIE ABDUL AZIZ
SAKINA SHAIK AHMAD YUSOF

ABSTRAK

Undang-undang kontrak perlu berkembang selari dengan kemajuan tamadun agar kekal relevan dan sesuai diguna pakai bagi menghadapi isu-isu baru berkaitan kontrak. Sebaliknya, Akta Kontrak 1950 (Akta 136) yang mengawal hubungan kontraktual di Malaysia masih kekal sama tanpa sebarang perubahan ketara sejak ia mula digubal pada tahun 1899. Kengganan untuk berubah ini berpunca daripada keterikatan terhadap tradisi common law Inggeris dan ideologi liberalisme yang mendasari Akta tersebut. Kesannya, prinsip common law diterima sebagai jalan pintas bagi menangani sela dalam undang-undang manakala prinsip yang bertentangan ditolak sama sekali. Satu daripada doktrin yang enggan diiktiraf di bawah undang-undang kontrak ialah culpa in contrahendo. Doktrin penting ini mengiktiraf kewajipan pra-kontrak dan dikuatkuasakan agar pihak-pihak yang masih berada dalam proses rundingan tidak mengambil sebarang tindakan yang merugikan sebelum suatu kontrak dimeterai. Kewajipan pra-kontrak tidak mendapat pengiktirafan di bawah common law kerana ketidakpastian yang wujud semasa proses rundingan. Ideologi liberalisme klasikal yang menekankan kebebasan prinsip kebebasan berkontrak menambahkan lagi kekangan terhadap pengiktirafan liabiliti pra-kontrak di Malaysia. Kajian ini berpendapat tiada asas undang-undang yang kukuh untuk menolak culpa in contrahendo. Lantaran itu, objektif kajian ini adalah untuk mengenal pasti kebolehterimaan doktrin tersebut dalam undang-undang kontrak Malaysia. Bagi tujuan tersebut, kajian doktrinal ini menerapkan pendekatan sejarah, jurispruden, perbandingan dan analitis dan kritis serta menggunakan kajian perpustakaan sebagai teknik utama dalam pengumpulan data. Kajian ini dimulakan dengan melihat kedudukan liabiliti pra-kontrak di Malaysia dan diikuti dengan analisa ke atas faktor-faktor yang menghalang pengiktirafan liabiliti tersebut di bawah undang-undang kontrak Malaysia. Perbandingan kedudukan liabiliti pra-kontrak di beberapa negara terpilih seperti England, Singapura dan Australia termasuk di bawah Konvensyen Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu mengenai Kontrak Jualan Barangan Antarabangsa (CISG) dan Prinsip Kontrak Perdagangan Antarabangsa UNIDROIT turut dibincangkan. Kajian ini pada akhirnya mencadangkan kaedah yang harmoni dan tidak menyekat penerimaan doktrin culpa in contrahendo ke dalam undang-undang kontrak Malaysia.

Kata kunci: Akta Kontrak 1950; culpa in contrahendo; common law; liabiliti pra-kontrak; liberalisme

ABSTRACT

The law of contract law has to evolve parallel with the progress of civilization in order to remain relevant and appropriate in handling new contractual related issues. On the other hand, the Contracts Act 1950 (Act 136) which regulates the contractual relationship in Malaysia continued to be enforced without any significant amendment since it was first enacted in 1899. This was due to over reliance on English common law traditions and firm believes on the ideology of liberalism which underlies the Act. As a result, the common law principles were blantly used to address the lacunae in the law while other principles which are incompatible with the common law were totally abandoned. One of the abandoned doctrines is culpa in contrahendo. This important doctrine recognised and an enforced pre-contractual obligation so that those who take part in negotiating a contract does not take any adverse action before a contract is concluded. Pre-contractual obligations are not recognized under the common law because of the uncertainty that present during the negotiation process. The ideology of classical liberalism, which emphasizes the principles of freedom of freedom of contract add further constraints on the recognition of pre-contractual liability in Malaysia. This study argues that there is no legal basis in rejecting culpa in contrahendo. Hence, the objective of this study was to determine the admissibility of this doctrine into Malaysia contract law. For this purpose, this doctrinal study employed historical, jurisprudential, comparative as well as analytical and critical approach and literature review as the main techniques of data collection. This study begins with the position of pre-contractual liability in Malaysia and followed by an analysis of the factors that hinder its recognition under the law of contract in Malaysia. Comparison was also made on the position of pre-contractual liability in selected countries such as England, Singapore and Australia, including under the Convention United Nations on Contracts International Sale of Goods (CISG) and the UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts. In the end, this study ultimately proposed a harmonized framework that recognised culpa in contrahendo under Malaysian contract law.

Keywords: Contracts Act 1950; culpa in contrahendo; common law; pre-contractual liability; liberalism

PENDAHULUAN

Undang-undang kontrak membentuk salah satu elemen yang paling asas dalam rangka perundangan sesebuah negara. Hal ini disebabkan semua bentuk jualan sama ada di peringkat tempatan mahupun antarabangsa adalah berasaskan kontrak. Suatu perniagaan dan hubungan kontraktual yang terjalin akan gagal tanpa undang-undang kontrak yang menyokong urusan niaga yang dijalankan tidak kira kecil atau besar. Selari dengan kemajuan ekonomi, budaya dan teknologi, sesebuah perniagaan amat memerlukan undang-undang kontrak yang sesuai dengan situasi masa kini yang semakin mencabar. Undang-undang tersebut seharusnya bertindak balas kepada perubahan nilai dan perkembangan dalam masyarakat agar kekal relevan. Sukar untuk menggunakan undang-undang lapuk ke atas situasi baru yang sentiasa berubah dan kompleks kerana isu-isu tersebut tidak selaras dan sesuai dengan kerangka undang-undang tradisional¹ dan boleh menyebabkan berlakunya ketidakadilan.

Hal yang sama berlaku kepada undang-undang kontrak di Malaysia. Statut utama yang mengawal hubungan kontraktual di Malaysia iaitu Akta Kontrak 1950 (Akta 136) sudah jauh ketinggalan zaman. Isi kandungannya telah berusia lebih 100 tahun kerana telah digubal buat pertama kalinya pada tahun 1899 sebagai Enakmen Kontrak dengan mengambil secara langsung isi kandungan *Indian Contracts Act 1872*. Walaupun Enakmen Kontrak telah digantikan oleh Ordinan Kontrak (Negeri-negeri Melayu) 1950 dan akhirnya Akta Kontrak 1950,² isi kandungannya masih kekal sama tanpa sebarang perubahan. Akta 136 ini tidak pernah melalui perubahan besar sejak diperkenalkan kecuali hanya tiga pindaan kecil.³ Bahkan tiada asas yang kukuh untuk terus berpegang kepada Akta 136 yang ternyata bukan suatu akta yang lengkap. *Indian Contracts Act 1872* yang dijadikan sebagai model telah diakui oleh Majlis Privy sebagai kod undang-undang kontrak yang tidak lengkap dalam kes *Irrawaddy Flotilla Co. Ltd v Bugwandas*.⁴ Menurut Lord Macnaghten dalam kes tersebut:

The Act of 1872 does not profess to be a complete code dealing with the law relating to contract. It purports to do no more than to define and amend certain parts of that law... there is nothing to show that the Legislature intended to deal exhaustively with any particular chapter or subdivision of the law relating to contracts.

Atas alasan ini jugalah Majlis Privy dalam kes *Ooi Boon Leong v Citibank NA*⁵ telah memutuskan bahawa Akta 136 bukanlah kod undang-undang kontrak yang lengkap tetapi 'bertujuan untuk mengkodifikasikan undang-undang kontrak berkaitan aspek undang-undang kontrak yang dikumpulkan di bawah sembilang tajuk muktamad' di bawah Akta tersebut sahaja.

PERNYATAAN MASALAH

Satu daripada lakuna Akta 136 ialah ketiadaan peruntukan khusus bagi menguatkuasakan liabiliti pra-kontrak. Undang-undang tidak seharusnya membenarkan pihak yang melanggar rundingan atau menarik diri secara tidak adil dilepaskan tanpa tindakan undang-undang. Ketidadaan liabiliti pra-kontrak boleh menyebabkan ketidakadilan terutamanya kepada mereka yang telah melabur sejumlah besar wang kerana menjangkakan sebuah kontrak akan berjaya dimeterai. Kerugian akibat daripada pecah rundingan kadangkala boleh menjadi lebih besar daripada kerugian yang disebabkan oleh pelanggaran kontrak. Suatu pihak juga berkemungkinan menyalahgunakan proses rundingan bagi mendapatkan kelebihan secara tidak adil seperti bagi mendapatkan maklumat rahsia perniagaan atau menekan pihak yang lemah dengan terma-terma yang berat sebelah dan tidak munasabah. Kajian ini melihat bahawa *culpa in contrahendo* mampu mengisi jurang dalam undang-undang kontrak kerana doktrin ini mengiktiraf kewajipan pra-kontrak. Namun, undang-undang kontrak Malaysia enggan mengiktiraf konsep liabiliti pra-kontrak dan mahkamah juga keberatan dalam menguatkuasakan liabiliti di bawahnya kerana terikat kepada (a) warisan *common law* Inggeris dan (b) ideologi liberalisme klasikal yang mendasari undang-undang kontrak sehingga kini.

FAKTOR I: WARISAN COMMON LAW INGERIS

Ianya merupakan amalan biasa bagi mahkamah dan pengamal perundangan di Malaysia untuk merujuk kepada *common law* Inggeris apabila terdapat lakuna dalam undang-undang. Alasan yang sering dijadikan sandaran bagi menjustifikasikan amalan tersebut adalah Akta 136 berdasarkan kepada *common law* Inggeris dan seksyen 3 dan 5 Akta Undang-Undang Sivil 1956 (Akta 67) membenarkan untuk berbuat demikian. Kesan daripada pergantungan kepada *common law*, kedudukan kewajipan pra-kontrak di bawah undang-undang kontrak Malaysia dianggap sama dengan *common law*. Ini dapat disaksikan dalam kes *Aseambankers Malaysia Bhd & Ors v Shencourt Sdn Bhd & Anor*.⁶

Mahkamah Rayuan dalam kes ini mendapati tiada kewajipan umum suci hati di bawah *common law*, maka kedudukan di Malaysia adalah sama.⁷

Common law Inggeris telah sekian lama menolak kewajipan pra-kontrak dan enggan menguatkuasakannya di mahkamah. Lord Ackner dalam penghakiman bertulisnya bagi pihak House of Lords dalam kes *Walford and Others v Miles and Another*⁸ menerangkan kedudukan liabiliti pra-kontrak seperti berikut:

...the concept of a duty to carry on negotiations in good faith is inherently repugnant to the adversarial position of the parties when involved in negotiations. Each party to the negotiations is entitled to pursue his (or her) own interest, so long as he avoids making misrepresentations...A duty to negotiate in good

faith is unworkable in practice as it is inherently inconsistent with the position of a negotiating party. It is here that the uncertainty lies.

Lord Craighead dalam kes *Chartbrook Limited v Persimmon Homes Limited*⁹ menerangkan alasan keengganan mahkamah untuk mengiktiraf kewajipan pra-kontrak adalah disebabkan kebimbangan melanggar prinsip kebebasan berkontrak.

FAKTOR 2: IDEOLOGI LIBERALISME KLASIKAL

Apabila Akta 136 digubal berdasarkan *Indian Contracts Act*, akta dari India tersebut telah digubal berasaskan *common law* Inggeris pada abad ke-19.¹⁰ Ideologi yang menjadi landasan undang-undang kontrak pada masa tersebut merupakan ideologi liberalisme klasikal yang memperjuangkan individualisme dan kebebasan negatif. Ideologi ini telah mempengaruhi undang-undang kontrak dengan teori kontrak klasikal yang berasaskan kebebasan kontrak yang dianggap sebagai kunci kepada kebajikan individu dan kebaikan bersama.¹¹ Mahkamah enggan campur tangan dan menyentuh persoalan keadilan kontrak, sebaliknya akan menguatkuasakan kontrak seperti yang telah dipersetujui. Pihak-pihak yang berunding bebas untuk menarik diri daripada rundingan di mana-mana peringkat dan obligasi kontrak hanya bermula dengan penyempurnaan kontrak. Mereka sendiri yang membincangkan dan menentukan sama ada tawaran itu bijak atau sebaliknya, bukannya mahkamah. Ini telah disahkan oleh Majlis Privi dalam kes *Ooi Boon Leong v Citibank NA*¹² seperti berikut:

Section 1(2) has no effect on the freedom of contracting parties to decide upon what terms they desire to contract. It would be indeed surprising if so devastating an inroad into the common law right of freedom of contract were introduced by the legislatures in a section which is primarily devoted to expressing the short title to the Act and which moreover appears in a part of the Act which is merely headed 'Preliminary.'

ANJAKAN PARADIGMA

Walau bagaimanapun, kajian ini berpendapat sudah tiba masanya untuk pengamal dan penggubal undang-undang di Malaysia keluar daripada ruang selesa dan berpijak di bumi yang nyata kerana faktor-faktor keterikatan di atas tiada asas yang kukuh dan hanyalah kongkongan minda semata-mata. Kajian ini mendapati bahawa undang-undang kontrak di Malaysia tidak terikat kepada *common law* dan ideologi klasikal yang mendasarinya. Paradigma pengamal dan penggubal undang-undang di Malaysia masih selesa ditakuk lama dan mudah terpesong berkiblatkan Barat kerana gagal memahami tujuan dan syarat penerimaan *common law* di Malaysia dan ketaksesuaian ideologi liberalisme klasikal yang mendasarinya.

SYARAT PENERIMAAN *COMMON LAW* DI MALAYSIA

Kebanyakan hakim menerima pakai keputusan kes-kes *common law* dengan tujuan mengisi lakuna atau jurang dalam undang-undang dengan bersandarkan kepada peruntukan seksyen 3 dan 5 di bawah Akta 67. Walau bagaimanapun, berdasarkan kes-kes yang dilaporkan, hakim-hakim ini gagal memahami dan mengambil kira dengan sewajarnya syarat-syarat penerimaan di bawah Akta 67.¹³ Analisis terhadap kes-kes yang dilaporkan menunjukkan pemakaian *common law* Inggeris sebenarnya bergantung kepada budi bicara hakim. Sebagai contoh, dalam kes *JM Wotherspoon & Co. v Henry Agency House*,¹⁴ Suffian H telah menerima prinsip *del credere* daripada *common law* Inggeris atas alasan bahawa Akta 136 adalah tidak lengkap. Namun, hakim yang sama menolak permaknaan *English Partnership Act 1890* dalam kes *Tan Mooi Liang v Lim Soon Seng*¹⁵ atas alasan terdapat banyak peruntukan yang berhubungan perkongsian dalam Akta 136. Pendekatan ini sebenarnya adalah pengaruh daripada pendekatan mahkamah di India yang pada hakikatnya tidak mempunyai Akta 67 seperti di Malaysia. Di India, *Indian Contracts Act* telah ditafsirkan sebagai tidak lengkap kerana mukadimah Akta tersebut menyebut 'Bahawasanya adalah sesuai untuk mentafsirkan dan meminda bahagian-bahagian tertentu undang-undang yang berhubungan dengan kontrak'¹⁶ sedangkan Akta 136 menyebut 'Suatu Akta berkaitan dengan kontrak.' Walaupun seksyen 3 dan 5 menyebut *common law* Inggeris dan menetapkan tarikh had rujukan, hakim-hakim tetap menggunakan prinsip *common law* daripada negara-negara lain yang menjalankan sistem *common law* seperti Australia dan Kanada dan juga kes-kes yang diputuskan selepas tarikh yang telah ditetapkan.

Kajian ini berpendapat, para hakim Malaysia perlu berani untuk keluar daripada zon selesa dan melihat *common law* Inggeris dari sudut pandangan yang kritikal dan bersedia membangunkan undang-undang yang bercirikan masyarakat Malaysia.¹⁷ Kepelbagaian dan plurisme di Malaysia adalah suatu fakta dan ini merupakan alasan paling kukuh yang mewajarkan mahkamah untuk tidak bergantung kepada undang-undang Inggeris. Ini adalah berkaitan dengan identiti negara dan undang-undang Malaysia seharusnya ditafsirkan mengikut ciri dan budaya Malaysia.

KETIDAKSESUAIAN IDEOLOGI LIBERALISME KLASIKAL

Ideologi liberalisme klasikal yang menekankan autonomi individu dan kebebasan daripada campur tangan kerajaan atau mahkamah dalam hubungan kontraktual tidak lagi relevan kerana tidak berupaya menghadapi realiti dunia moden. Konsep kebebasan berkontrak dalam konteks sosial semasa hanyalah teori semata-mata sedangkan realiti dalam pasaran menyaksikan pihak-pihak tidak mempunyai kuasa rundingan seimbang dan pihak yang kuat biasanya akan mengemukakan tawaran yang tidak

adil dan menindas kepada mereka yang lemah.¹⁸ Teori-teori undang-undang kontrak klasikal yang berkait rapat dengan ideologi liberalisme klasikal seperti teori hasrat, teori janji dan teori kesalingan juga sudah ketinggalan zaman dan tidak lagi sesuai dipraktikkan pada era moden masa kini.

Sehubungan itu, anjakan paradigma daripada ideologi klasikal kepada ideologi liberalisme moden sangat diperlukan demi memupuk kesaksamaan di antara pihak-pihak yang terlibat dalam urusan niaga. Ideologi moden ini tidak melihat masyarakat hanya terdiri daripada individu, tetapi juga mengandungi kelas ekonomi di mana ketidaksamaan kuasa tawar menjadi kebimbangan utama. Oleh itu, tindakan kerajaan dan campur tangan badan kehakiman adalah perlu untuk memastikan keadilan terutamanya kepada mereka yang tidak dapat melindungi diri dalam hubungan kontrak.

Selaras dengan dapatan kajian di atas, maka kajian ini mendapati tiada halangan dan tidak lagi mustahil bagi penggubal undang-undang dan mahkamah untuk menerima doktrin *culpa in contrahendo* ke dalam undang-undang kontrak di Malaysia. Tidak mustahil dan bukanlah satu halangan. Penerimaan ini selari bukan sahaja selari dengan trend dan perkembangan undang-undang kontrak moden malahan juga undang-undang kontrak antarabangsa yang telah mengiktiraf liabiliti pra-kontrak dan juga doktrin suci hati.

Di England, kewajipan suci hati mula diiktiraf dan mula disiratkan ke dalam kontrak seperti yang diputuskan oleh Mahkamah Tinggi England dalam kes *Yam Seng Pte Limited v International Trade Corp Limited*.¹⁹ Kewajipan ini disiratkan bukan sebagai perkara undang-undang tetapi sebagai perkara fakta. Mahkamah juga menyatakan bahawa kewajipan suci hati telah memasuki ke dalam undang-undang Inggeris kesan daripada kemasukan undang-undang Kesatuan Eropah (EU). Begitu juga dalam kes *Mid Essex Hospital Services NHS Trust v Compass Group UK and Ireland Ltd (Trading as Medirest)*,²⁰ walaupun menekankan tidak ada doktrin umum suci hati dalam undang-undang kontrak Inggeris, Mahkamah Rayuan England turut menyatakan terdapat beberapa kategori kontrak yang membolehkan kewajipan suci disiratkan (secara fakta).

Singapura dan Australia juga telah bergerak ke arah mengiktiraf kewajipan suci hati. Mahkamah Singapura telah mengiktiraf kewajipan nyata berunding dengan suci hati dalam kes *HSBC Institutional Trust Services (Singapore) Ltd (Trustee of Starhill Global Real Estate Investment Trust) v Toshin Development Singapore Pte Ltd*.²¹ V.K. Rajah HR dalam penghakimannya memutuskan bahawa:

In our view, notwithstanding Lord Ackner's statement in Walford (at 138) that "[a] duty to negotiate in good faith is ... unworkable in practice," that case does not have the effect of invalidating an express term in a contract which employs the language of good faith (see [40]–[41] below). As a preliminary observation, we are of the view that a valid distinction can be

drawn between the pre-contractual negotiations in Walford and the "negotiations" between the Parties under the Rent Review Exercise in the present case.

Malahan, kewajipan suci hati juga telah menjadi sebahagian daripada undang-undang Singapura di bawah *Sales of Goods (United Nation Convention) Act 2013* hasil daripada ratifikasi *United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods* (CISG).

Sementara itu di Australia, Mahkamah Rayuan New South Wales dalam kes *Renard Constructions (ME) Pty Ltd v Minister for Public Works*²² memutuskan bahawa prinsipal mempunyai tanggungjawab untuk bertindak secara munasabah dan jujur apabila menjalankan kuasa di bawah kontrak bentuk standard kerajaan. Priestley HR menyatakan terdapat hujah yang kuat bagi pengiktirafan kewajipan suci hati dan urusan yang wajar dalam pelaksanaan kontrak. Selanjutnya, satu kewajipan suci hati dan kemunasabahan juga telah disiratkan di dalam pelaksanaan perjanjian francais dalam kes *Burger King Corp v Hungry Jacks Pty Ltd*.²³ Piawaian Australia juga telah mencadangkan Piawaian baru yang dikenali sebagai, AS 11000: Syarat-syarat am kontrak AS11000 bagi memperkenalkan tanggungjawab baru kepada setiap pihak untuk bertindak dengan suci hati terhadap orang lain.

CADANGAN

Sebagai kepaduan langkah ke arah mengiktiraf doktrin *culpa in contrahendo* secara harmoni tanpa mencerooboh sistem undang-undang yang sedia ada, kajian ini mencadangkan doktrin tersebut diiktiraf sebagai sebahagian daripada undang-undang komersial antarabangsa atau '*lex mercatoria*' dan seterusnya menerima pakai perjanjian dan konvensyen antarabangsa yang mengandungi doktrin tersebut. Dengan meratifikasi atau mengesahkan *Convention on Contracts for the International Sale of Goods* (CISG) atau *UNIDROIT Principles for International Commercial Contracts* adalah satu evolusi yang berpotensi dalam hal ini. Hal ini disebabkan, CISG (perkara 7) dan Prinsip-prinsip UNIDROIT (perkara 1.7) mengakui bahawa doktrin suci hati memainkan peranan yang penting dalam kontrak antarabangsa. Malahan, Prinsip UNIDROIT mewujudkan kewajipan lanjut untuk tidak meneruskan atau memutuskan rundingan pra-kontrak dengan niat jahat (perkara 2.15 (2)) dan seseorang dianggap berniat jahat apabila memulakan atau meneruskan rundingan manakala dengan niat untuk tidak mencapai persetujuan daripada pihak yang lain (perkara 2.5 (3)).

Kesemua negara-negara yang menganggotai Pertubuhan Negara-negara Asia Tenggara ASEAN mempunyai sistem undang-undang yang berbeza. Singapura, Malaysia, Myanmar dan Brunei merupakan sebahagian daripada tradisi *common law*, manakala Indonesia dan Thailand adalah sebahagian daripada

tradisi undang-undang sivil. Kemboja, Vietnam dan Laos dipengaruhi oleh undang-undang sosialis dan undang-undang sivil. Filipina pula mempunyai sistem campuran undang-undang sivil dan *common law* kesan pengaruh Sepanyol dan Amerika. Secara tidak langsung, ratifikasi undang-undang antarabangsa akan menggalakkan penyatuan undang-undang dalam Pertubuhan Negara-negara Asia Tenggara ASEAN dan memudahkan hubungan perdagangan serantau. Pada masa ini, Singapura adalah satu-satunya negara dalam Pertubuhan Negara-negara Asia Tenggara (ASEAN) yang menjadi Negara yang Berkontrak kepada CISG. Kerajaan Malaysia seharusnya bersedia untuk menerima undang-undang antarabangsa apatah lagi setelah menandatangani Perjanjian Perkongsian Trans-Pasifik (TPPA) baru-baru ini.

KESIMPULAN

Apabila pihak-pihak memulakan rundingan kontrak, mereka berhutang antara satu sama lain hubungan kepercayaan dan keyakinan yang memerlukan mereka untuk bertindak dengan suci hati dan usaha yang wajar (Gil-Wallin S. 2007).²⁴ Pengiktirafan dan penguatkuasaan doktrin *culpa in contrahendo* dari awal rundingan kontrak merupakan satu langkah yang betul ke arah melindungi pihak-pihak yang berunding dan tiada kontrak yang mengikat. Pengenalan doktrin ini ke dalam undang-undang kontrak di Malaysia akan meningkatkan lagi rejim di mana rundingan berlaku dan selari dengan norma-norma tingkah laku masyarakat pada masa kini. Apa yang penting ialah anjakan paradigma daripada para hakim dan badan perundangan untuk membangunkan undang-undang yang bercirikan Malaysia dan bergerak ke hadapan berdasarkan teori-teori moden kontrak yang lebih selaras dengan amalan perdagangan abad ke-21.

NOTA

- ¹ D.L. Kidd & W.H. Daughtrey, 'Adapting Contract Law to Accommodate Electronic Contracts: Overview and Suggestions' (2000) 26 *Rutgers Computer & Tech. L.J.*, hlm. 240.
- ² Sakina Shaik Ahmad Yusof & Azimon Abdul Aziz, *Mengenali Undang-undang Kontrak Malaysia*, International Law Book Series, Selangor, 2009.
- ³ M.F. Cheong, *Contract Law in Malaysia*, Sweet & Maxwell Asia, Selangor, 2011, hlm. 11.
- ⁴ (1891) 18 IA 121 di hlm. 129.
- ⁵ [1984] UKPC 7 di hlm. 4.
- ⁶ [2014] 2 CLJ 773.
- ⁷ [2014] 2 CLJ 773 di hlm. 825.
- ⁸ [1992] 2 AC 128 di hlm. 138.
- ⁹ [2009] UKHL 38 di hlm. 3.
- ¹⁰ Joseph Minattur, 'The Indian Contract Act: Its Wanderlust and Warmer Climes,' (1972) *Journal of the Indian Law Institute*, hlm. 108, hlm. 109.
- ¹¹ Nurretina Ahmad Sharif, 'Contract law in Malaysia: Reflections on its ideologies and concepts.' (2005) REKAYASA – *Journal of Ethics, Legal and Governance* 1, hlm. 32-39; C. Edwards, 'Freedom of Contract and Fundamental Fairness for Individual Parties: The Tug of War Continues.' (2009) 77 *UMKC L. Rev.* 647 hlm. 647.

- ¹² [1984] UKPC 7 di hlm. 7.
- ¹³ *Ayer Hitam Tin Dredging Malaysia Bhd v YC Chin Enterprise Sdn Bhd* [1994] 2 MLJ 754; *Sia Siew Hong & Ors. v Lim Gim Chian & Anor* [1996] 3 CLJ 26; *Mohd Fariq Subramaniam v Naza Motor Trading Sdn. Bhd.* [1998] 6 MLJ 193; *Kheamhuat Holdings Sdn Bhd. v The Indian Association, Penang* [2006] 2 CLJ 1040.
- ¹⁴ (1962) 28 MLJ 86.
- ¹⁵ [1974] 2 MLJ 60.
- ¹⁶ Joseph Minattur, 'The Indian Contract Act: Its Wanderlust and Warmer Climes,' (1972) *Journal of the Indian Law Institute*, hlm. 107.
- ¹⁷ Farid Sufian Shuaib, 'Towards Malaysian common law: convergence between indigenous norms and common law methods.' (2009) *Jurnal Undang-undang dan Masyarakat*, 13, 158-169, hlm. 162.
- ¹⁸ C. Edwards, 'Freedom of Contract and Fundamental Fairness for Individual Parties: The Tug of War Continues.' (2009) 77 *UMKC L. Rev.* 647 hlm. 648.
- ¹⁹ [2013] EWHC 111 (QB).
- ²⁰ [2013] EWCA Civ 200.
- ²¹ [2012] 4 SLR 738.
- ²² (1992) 26 NSWLR 234.
- ²³ (2001) 69 NSWLR 558.
- ²⁴ S.Gil-Wallin, 'Liability under Pre-contractual Agreements and their Application under Colombian Law and the CISG' (2007) *Nordic Journal of Commercial Law*, 1.

RUJUKAN

- Banakas, S. 2009. Liability for contractual negotiations in English Law: Looking for the litmus test. *InDret*, 1.
- Cheong, M. F. 2011. *Contract Law in Malaysia*. Selangor: Sweet & Maxwell Asia.
- Donnie, L. K. Jr. & Daughtrey, W. H. Jr. 2000. Adapting contract law to accommodate electronic contracts: Overview and suggestions. 26 *Rutgers Computer & Tech. L.J.* 215.
- Dorfman, S. R. 2012. The regulation of fairness and duty of good faith in English Contract Law: A relational contract theory assessment. *Leeds Journal of Law & Criminology* 1(1): 91-117.
- Edwards, C. 2009. Freedom of Contract and Fundamental Fairness for Individual Parties: The Tug of War Continues. 77 *UMKC L. Rev.* 647.
- Farid Sufian Shuaib. 2009. *Towards Malaysian common law: convergence between indigenous norms and common law methods*. *Jurnal Undang-undang dan Masyarakat* 13: 158-169.
- Furmston, M., eds. 1999. *The Law of Contract*, Butterworths Law.
- Gil-Wallin, S. 2007. Liability under pre-contractual agreements and their application under Colombian Law and the CISG. *Nordic Journal of Commercial Law* 1.
- Lando, O. & Beale, H., eds. 2000. *Principles of European Contract Law*. Kluwer, The Hague.
- Kessler, F. & Fine, E. 1964. *Culpa in contrahendo, bargaining in good faith and freedom of contract: A comparative study*. *Harvard Law Review* 3(77): 401-449.
- Honnold, J. O. 1999. *Uniform Law for International Sales*. 3rd edition. Kluwer Law International.
- ICC. 1995. *UNIDROIT Principles for International Commercial Contracts: A New Lex Mercatoria?*. ICC Publishing SA.
- MacNeil, I. 2009. Uncertainty in commercial law. *Edinburgh Law Review* 13(1): 68-99.
- Minattur, J. 1972. The Indian Contract Act: Its wanderlust and warmer climes. *Journal of the Indian Law Institute* 1972: 107-115.

- Nurretina Ahmad Sharif. 2005. 'Contract law in Malaysia: Reflections on its ideologies and concepts.' *REKAYASA/ Journal of Ethics, Legal and Governance* 1: 32-39.
- Spagnolo, L. 2008. Opening pandora's box: Good faith and precontractual liability in the CISG. *Temple International and Comparative Law Journal*: 161-310.
- Sakina Shaik Ahmad Yusoff & Azimon Abdul Aziz. 2009. *Mengenali Undang-undang Kontrak Malaysia*. Selangor: International Law Book Series.
- Tariq Hassan. 1980-81. The principles of good faith in the formation of contracts. *Sulfolk Transnational Law Journal* 5: 1.
- Vohrah, B. & Min Aun, W. 2000. *The Commercial Law of Malaysia*. Edisi ke-2. Kuala Lumpur: Longman.
- Y. Mupangavanhun. 2015. Fairness a slippery concept: The common law of contract and the Consumer Protection Act 68 of 2008. *De Jure*: 116-135.

Mohd Azizie Abdul Aziz
Fakulti Undang-undang
Universiti Multimedia
75460 Melaka
Emel: azizieaziz11@gmail.com

Sakina Shaik Ahmad Yusoff
Fakulti Undang-undang
Universiti Kebangsaan Malaysia,
43600 Bangi
Emel: kinasay@ukm.edu.my